

SD skriver socialdemokraternas historia

Inför höstens val lät Sverigedemokraterna den 1 augusti publicera en ”dokumentärfilm”, under rubriken ”*Samtiden dokumentär: Ett folk Ett parti – Socialdemokraternas historia som den aldrig berättats förut*”. Filmen lades först ut på YouTube och sedan även på andra sajter.

Filmen går till våldsamt angrepp på socialdemokratin. Den hävdar att socialdemokratin har en mycket smutsig historia som man under lång tid försökt, och även lyckats med, att dölja för allmänheten. Och nu har SD-filmarna ryckt bort förklädnaden och uppvisar den svenska socialdemokratin i dess fula nakenhet. Det man gör är i själva verket att pådyvla socialdemokratin uppfattningar som länge varit *comme-il-faut* inom den rasistiska extremhöger (inklusive nazisterna) som SD själv växt fram ur. Man kommer osökt att tänka på tjuven som försökte klara sig genom att skrika ”Ta fast tjuven”.

Ett exempel på de teser som drivs i filmen är att socialdemokraterna var pionjärer när det gäller rasbiologi och att de på så sätt inspirerade till den av nazisterna genomförda förintelsen. Att detta, liksom flera andra påståenden i filmen, är en grov förvanskning av historien är i stort sett alla historiker överens om, vilket bl a manifesterades i en debattartikel publicerad 6/8 i *DN* där åtta historiker konstaterade att valfilmen förvanskar historien och att den koppling som görs mellan socialdemokratisk och nazitysk politik saknar vetenskaplig grund.¹

Filmen har fått ett stort medialt genomslag och i stort sett alla tidningar och andra massmedia har kommenterat densamma, den övervägande majoriteten mycket kritiskt. Särskilt på hugget har helt naturligt den socialdemokratiska pressen varit. Tyvärr kan vi inte av copyright-skäl, utan särskilt tillstånd, publicera sådana artiklar och därför har vi i lästipsen nedan gett länkar till ett urval.

De två artiklar som återges nedan är skrivna av professionella historiker som inte är anställda vid någon tidning och därför inte omfattas av de vanliga copyright-reglerna.

Lästips

I tidsordning

[SD till naziangrepp mot S med långfilm](#) (*Aftonbladet* 1/8)

Åsa Linderborg: [Svajmastartisten Jimmie Åkesson](#) (*Aftonbladet* 1/8)

Anders Lindberg (ledare): [På 30-talet hade nog Aftonbladet gillat SD](#) (*Aftonbladet* 3/8)

Per Wirtén: [Börjar med en lögn – blir en varning för SD:s politik](#) (*Expressen* 1/8)

Mattias Knutson: [SD:s stenhårda angrepp mot S – långfilm om partiets historia](#) (*Expressen* 1/8)

[Historiker: Det här är försåtlig propaganda](#) (Jens Ljunggren i *SVT* 1/8)

Ledare: [SD väver en lögn som ingen bör låta sig luras av](#) (*Sydsvenskan* 2/8)

[Film om Socialdemokraterna väcker känslor](#) (*Sveriges Radio* 2/8, intervjuer m m)

Hynek Pallas: [Ett folk, ett parti är en slug film](#) (*GP* 6/8)

Kristian Svensson: [Motståndet teps ihjäl](#) (*Aftonbladet* 9/8)

---

¹ [Forskare: ”Sverigedemokraternas valfilm förvanskar historien”](#)

Håkan Blomqvist: SD är skammens verkliga arvtagare

Ur *Aftonbladet* 3/8 2018

Propagandafilmen vältrar sig i lösryckta citat

Den svenska samlingsregeringen tillträdde i december 1939, strax efter Andra Världskrigets utbrott. Den bestod av företrädare för alla riksdagspartier utom Sveriges kommunistiska parti, samt av partilösa ministrar. Under åren fram till 1946 byttes en del ministrar ut, men den tvärpolitiska sammansättningen bestod. Från vänster: Gösta Bagge (Högerpartiet), Gustaf Andersson i Rasjön (Folkpartiet), Thorwald Bergquist (Folkpartiet), Gustav Möller (Socialdemokraterna), K.G. Westman (Bondeförbundet), Nils Quensel (partilös), Christian Günther (partilös), Fritiof Domö (Högerpartiet) Per Albin Hansson (Socialdemokraterna), Ernst Wigforss (Socialdemokraterna) Per Edvin Sköld (Socialdemokraterna) Axel Pehrsson-Bramstorp (Bondeförbundet) Herman Eriksson (Socialdemokraterna). Foto: IBL Bildbyrå/Karl Sandels Samling

Sverigedemokraterna inleder sin valkampanj med en formidabel kollaps för politisk moral och anständighet. Genom vad som utges för en långfilmsdokumentär ska historien om Socialdemokraterna berättas ”såsom den aldrig berättats förut.”

Det tillhör produktens sannaste påstående i det **Goebbels**-präglade propagandabedrägeri som hänsynslöst mixar viktig historia med skamlöst urval, påhittade samband och förfälskningar i ett paradexempel på *Fake history*.

Att det hela handlar om att ge igen för **Stefan Löfvens** och andras hänvisningar till Sverigedemokraternas ursprung i den svenska nynazismen på 1990-talet, är explicit. Det är i själva verket sossarna som med rasbiologi, antisemitism och samarbete med Hitlertyskland har de brunaste rötterna. Inget annat svenskt parti, summeras budskapet, har gjort rasbiologi till vetenskap och delat upp befolkningen efter ras, hjälpt Nazityskland så mycket och förvägrat judar en fristad, tvångssteriliserat och begått brutala övergrepp på den egna befolkningen, censurerat media och åstadkommit ”djupa sår i den svenska folksjälén”.

Inget annat parti?

I själva verket var rasbiologi, antisemitism, krypande anpassning till Hitlertyskland, censur, tvångssterilisering och andra socialpolitiska övergrepp ingen socialdemokratisk specialgren, utan förenade sorgligt nog huvuddelen av dåtidens politiska, akademiska och kulturella värld. Detta har historiker rannsakat, studenter studerat och skolelever fått plugga i några decennier nu. Kanske skolkade propagandaregissörerna, men de borde ändå ha ett hum om den så kallade rasvetenskapens stora inflytande, antisemitismens utbredning och samlingsregeringen under kriget.

Den socialdemokratiske botanikprofessorn **Bengt Lidforss** rasinriktade uppfattningar i början av 1900-talet, omtalade i filmen, hämtades från dåtidens vetenskapssamhälle. När socialdemokraten **Arthur Engberg** på 1910- och 1920-talet torgförde sin akademiska antisemitism skorrade han inte mot etablerade föreställningar inom den bildade världen.

Det går att skotta sig fram bland sådana exempel där ledande socialdemokraters värderingar inte skiljer sig från det dåtida borgerliga samhällets uppfattningar som svämmade över av idéer om blodkaos och degeneration i samhällets nedre lager och om världskampen mellan ariskt och semitiskt.

Socialdemokratin blev mycket riktigt Sveriges största parti och segrade sig in i samhällsstrukturerna för att förändra dem - men kom också själv att påverkas.

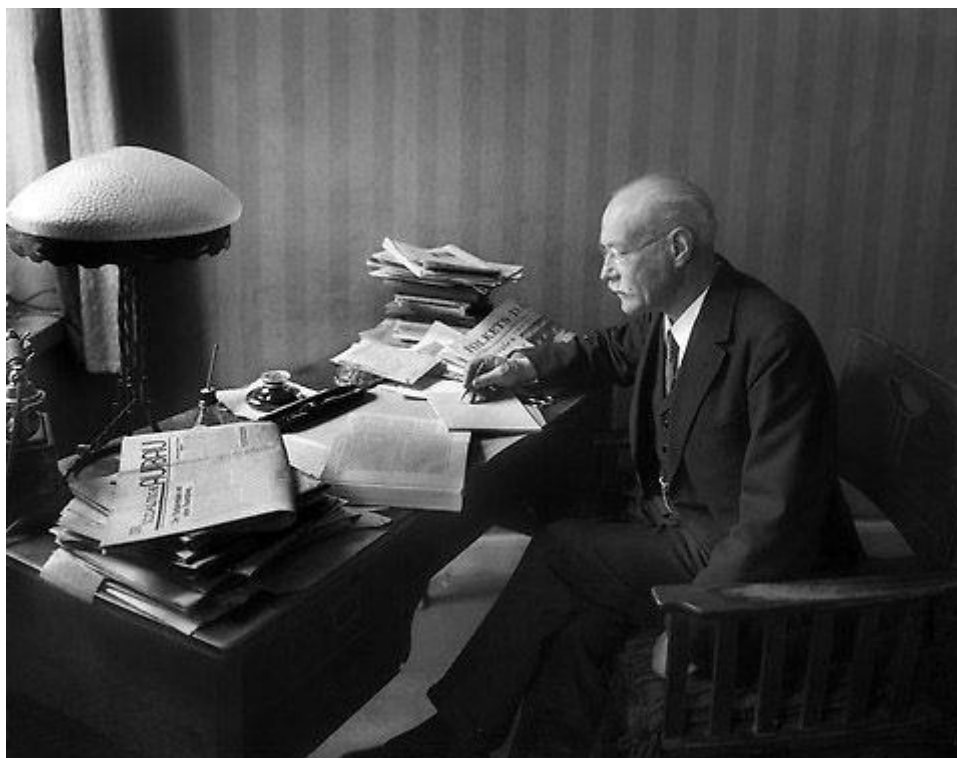
Dessvärre kan SD-filmerna spegla en historisk glömska eller glidning, som fått visst genomslag under senare år. Som exempel ges svenska rasbiologiska institutet från 1921 en närmast mytologiskt unik betydelse för Nazitysklands raspolitik och mordindustri. Ja, i SD-filmens version följde Nazityskland bara "Socialdemokraternas svenska exempel"!

Men rasvetenskap och eugenik, eller så kallad rashygien, var mäktiga strömningar inom vetenskap och politik sedan imperialistmakterna delade upp jorden. Storbritannien och Tyskland hämtade vad man såg som kunskap och inspiration från rasindelning och förtryck av de koloniserade folken. 1800-talets socialdarwinism sporrade projekt om rasförädling med lagstiftning om sterilisering av "mindervärdiga" på många håll i världen. De svenska eugenikerna i början av 1900-talet inspirerades av brittiska och amerikanska föregångare. I Sverige fick rasbiologin ett statligt institut, i USA skedde lagstiftning på delstatsnivå och forskningen genom privata stiftelser, som i sin tur inspirerade tyska rasbiologer och så vidare. Väldigt lite var unikt med de svenska försöken, än mindre just socialdemokratiskt.

Det betyder inte att historien om rasidéer, antisemitism, statliga övergrepp, främlingsfientlighet och undfallenhet även inom arbetarrörelsen är mindre viktig. Vi är många historiker som ägnat våra forskarliv åt att granska och rannsaka sådana inslag i socialdemokratisk, kommunistisk eller annan arbetarrörelsehistoria. En viktig insikt här är betydelsen av motkrafter, erfarenheter och förändring över tid.

Arthur Engbergs uppfattningar stod emot **Hjalmar Brantings** tidiga avsky för antisemitism. **Hinke Bergegren** lärde i slutet av 1800-talet ut solidaritet med strejkande judiska arbetare i Polen och USA. Socialistiska textilarbetare i Norrköping slängde vid samma tid antisemitiska tidningar i ugnen. Ja, redan i Sveriges första arbetarförening 1850 nedkämpades en antijudisk redaktör som motsatte sig lika medborgerliga rättigheter.

Under den omtalade så kallade "galizierstriden" på de skånska betfälten i början av 1900-talet, då socialdemokratisk press ville kasta ut bolagsvärvade lågbetalda betplockare österifrån under parollen "Sverige åt svenskarna!", värvades samtidigt en polsk student att cykla runt till galiziergårdarna för att berätta att de svenska arbetarna strejkade för brödfödan och att de borde göra gemensam sak.

Hinke Berggren

Motkrafterna mot rasfördomar, främlingsfientlighet, underordning av kvinnor och förtryck av minoriteter fanns hela tiden inom arbetarrörelsen och kunde efterhand eller periodvis vinna dominans inom den breda folkrörelsen.

Arthur Engberg övergav sin antisemitism i slutet av 1920-talet och platsade inte i den undfallande samlingsregeringen under kriget. Han hann uppleva överskeppningen av Danmarks förföljda judar 1943, men inte det väldiga svenska mottagandet av koncentrationslägerfångar mot krigsslutet.

Rasbiologi levde länge omformat kvar som arvsforskning och tvångsinstitutioner med steriliseringar mot både vad man ansåg var ärftliga sjukdomar och social misskötsel, oftast riktat mot "utsläpade mödrar" eller abortsökande kvinnor. Men den pressades tillbaka av den kritiska 1968-vågen och dess efterföljare, som gick till storms mot institutionstvång, kvinnoförtryck, imperialism och rasism.

Denna viktiga historia, så full av lärdomar för vår egen tid, omvandlas av SD:s propagandaministerium till en *Fake history* för att ge Socialdemokraterna betalt för gammal ost. I ruset av att tro sig ha funnit en mördande vinkel är det *anything goes*. När vältringen i lösryckta citat, bortknipsade sammanhang och uppdiuktade samband inte tycks räcka, fyller demonregissörerna på med nazisympatier och utrotningspropaganda från tidningen *Aftonbladet*. Tidningen imponerades av hur "sämre raselement" kunde undertryckas, hyllade **Hitler** på femtioårsdagen som den "störste tysken i alla tider", annonserade för nazistmöten och jublade över Tysklands angrepp på Sovjetunionen 1941...

Men *Aftonbladet* var ingen sossetidning när det begav sig, utan en av Sveriges främsta pronazistiska pressröster, ägd av **Torsten Kreuger**, vilket förbiillande framgår av filmen. Kanske hoppades propagandamakarna hos SD att de i okunskap bland dagens tidningsläsare kunde dra på med vad som helst.

Ironin i det hela är förstås att SD:s historiska rötter som "nationalkonservativa" går tillbaka till just den högernationalism som likt *Aftonbladet* under krigsåren ställde sig på Nazi-

tysklands sida. I sin iver att ge Socialdemokraterna på tafsen svingar filmmakarna egentligen klockrent mot just sin egen arvedel i nationalismens grumligaste vatten, där även socialdemokrater tidvis simmade, men under trycket av historiska katastrofer övergav. Medan Sverigedemokraterna långt efter Auschwitz, ”Sverige åt svenskarna” och drömmarna om homogenitet återupptäckte en skattkista att ösa ur.

Kanske kan vi bakom filmens propagandaspejla ana en slags vemodig självinsikt i orden om den gräsliga historiens ”djupa sår i den svenska folksjälén”. I dag är det ju Sverigedemokraterna som representerar just detta sår.

Håkan Blomqvist, historiker, författare till Socialdemokrat och antisemit – den dolda historien om Arthur Engberg (Carlsson, 2001) och Nation, ras och civilisation i svensk arbetarrörelse före nazismen (Carlsson, 2006).

Kjell Östberg: Sverigedemokraterna skördar vad borgarna sått

Ur *Internationalen* 8/8

Sverigedemokraternas film om socialdemokratin och folkhemmet har av forskare och i mer anständiga media med rätta lyfts fram som ett sällsynt tydligt exempel på Fake history. Samtidigt går det inte att komma ifrån att argumenten känns igen från kampanjer som drivits de senaste årtiondena med syfte att demonisera folkhemmet. Tvångs-

steriliseringarna var en skamlig del av Sveriges moderna historia. Men att påstå att steriliseringspolitiken bara är folkhemmets, och därmed den solidariska välfärds- politikens andra sida, saknar grund i vetenskaplig forskning. Det menar Kjell Östberg, professor vid Samtidshistoriska institutet på Södertörns högskola.

När borgerligheten under åren kring 1990 försökte lansera sitt nyliberala samhällsprojekt mötte det starkt motstånd hos breda samhällsgrupper. Uppslutningen kring den solidariska välfärdsstaten – det som idag de flesta sammankopplar med folkhemsbegreppet – var stor, långt in i de borgerliga kärntrupperna. Inte förvånande blev det en viktig uppgift för borgerliga ideologer att svärta ner allt som var förknippat med folkhemmet.

En central strategi var att hävda att välfärden och den sociala utjämningen hade gått för långt och att medborgarna var trötta på de höga skatterna. Också socialdemokrater som ville få argument för sociala nedskärningar – Ingvar Carlsson är ett exempel – stämde in i klagolåten. Nu var problemet inte att den socialdemokratiska välfärdsstaten gick för långt utan att partiet vägrade att på allvar slå in på vägen mot ett samhälle där ”makten inte ligger i händerna på ett fåtal kapitalister” som Per Albin uttryckte det i en central passage i sitt legendariska folkhemstal från 1928.

Det största genomslaget i de borgerliga attackerna mot välfärdsstaten fick emellertid försöken att sammankoppla folkhemmet med rasbiologi och tvångssteriliseringar. Det var framför allt några artiklar av Maciej Zaremba i *Dagens Nyheter* 1997 som anslog tonen. För Zaremba var det självklart att ett huvudmotiv för att genomföra framför allt 1941 års steriliseringslagar var att kunna finansiera socialdemokraternas sociala reformer; han gör till exempel en direkt koppling mellan införandet av barnbidraget och en ökning av antalet steriliseringar. De icke önskvärda kostade pengar och nu blev det Medicinalstyrelsens uppgift att ”förse triviala spar-samhets- eller ordningsskäl med välklingande psykiatriska diagnoser” påstod Zaremba. Han menade också, som Sverigedemokraterna idag, att kopplingarna till Hitlertyskland var självklara. Ja, i själva verket var den svenska steriliseringspolitiken bara en slags omvänd nazism; skillnaden var att i Sverige var det social missanpassning, inte rasbegreppet som var det centrala. På tidningarnas kultursidor och borgerliga ledarsidor fick Zarembas teser om folkhemmets mörka sidor snabb och många gånger okritisk spridning.

Rasbiologin blev under några år ett slags Folkhemmets överideologi och uppgiften att 63 000 svenskar tvångssteriliserats av socialdemokratiska regeringar kablades ut över världen. Som Håkan Blomqvist övertygande visat (i *Aftonbladets* nätupplaga, se ovan) var varken rasbiologi eller steriliseringspolitik någon socialdemokratisk uppfinning. Det var en mainstream-riktning inom politik och vetenskap under mellankrigstiden (Zaremba däremot avvisar dem som framhåller tidsandan).

Sverige var inget undantag. 1934 och 1941 års lagar antogs under stor enighet, bara några vänsterkritiker och frisinnade liberaler bjöd motstånd. För många var det självklart att psykiskt sjukas eller ”mindervärdiga elements” möjligheter att fortplanta sig skulle begränsas. 63 000 steriliserades fram till att lagen avskaffades i slutet av 1970-talet. Närmare 6 000 beräknas ha steriliserats under tvång, i huvudsak kvinnor, 15 000 som villkor för att kunna bli utsläppta från anstalt. På ytterligare andra kan trycket ha varit stort. En betydande grupp av de som frivilligt ansökte om sterilisering var utslitna gravida kvinnor som på samma gång kunde få abort.

Enligt historikern Mattias Tydén, en av våra främsta experter på steriliseringspolitiken, drevs steriliseringarna på av framför allt två aktörer: läkarna och lokala fattigvårdsbyråkrater och barnavårdsmän. De centrala politikerna hade bara begränsat inflytande över politikens implementering. Däremot var steriliseringarna aldrig något socialpolitiskt projekt eller någon förut-sättning för den centralt utformade socialpolitiken, menar Tydén.

Våren 1933 lämnade 1 250 kvinnor in en petition till regeringen. De representerar hela den kvinnopolitiska eliten, från höger till vänster. Ett huvudkrav var en lagstiftning om sterilisering. Andra rörde rätt till abort och sexualupplysning. Några rasbiologiska argument fanns inte med, det handlade om att ge kvinnor möjlighet att skapa ett dragligt liv.

Romer i Sverige har haft det mycket svårt. Under lång tid bodde de i tält och enkla hus. Romerna hade inte samma rättigheter som andra människor i Sverige. Bilden är från 1943 och tagen i Gubbängen. Åren 1946–48 byggdes det som idag är förorten Gubbängen söder om Stockholm.

Under de kommande åren skulle kvinnornas organisationer gå i spetsen för att driva igenom en politik som skulle underlätta en sådan utveckling. Barnbidrag, moderskapspenning,

bostadssubventioner för barnrika familjer, fri skollunch, studiestöd, förbud att avskeda gravida kvinnor, ja, det som idag betraktas som kärnan i den svenska välfärdspolitiken. ”Det var inte genom operationskniven den nya människan skulle skapas”, skriver Yvonne Hirdman. Det skulle ske med fostran, bildning, propaganda, upplysning – och inte minst sociala reformer.

Historikern Norbert Götz menar att folkhemmet har blivit en del i en nutida politisk kamp som präglas av mytbildning och ideologiproduktion. Han kritiserar forskare och publicister som kopplar samman folkhemsvisionen med nazisternas folkgemenskap. Folkhemmet var en demokratisk utopi grundad på idén om alla människors lika rättigheter och förpliktelser som inte har något att göra med nazisternas socialdarwinistiska tolkning av begreppet folk. Folkhemmet bars upp på tron på politiken.

Tvångssteriliseringarna – hur många tiotusental det nu rörde sig om – var en skamlig del av Sveriges moderna historia. Ansvaret faller tungt på den tidens ledande politiker, läkare och byråkrater på olika nivåer. Att syftet – för en del – var att skapa bättre människor och ge folket drägligare levnadsvillkor ändrar inte detta omdöme. Men att påstå att steriliseringspolitiken bara är folkhemmets, och därmed den solidariska välfärdspolitikens andra sida, är ett ideologiskt påstående, utan grund i vetenskaplig forskning. De som skapat och spritt denna fake history får nu skörda vad de sått i Sverigedemokratisk tappning.